

ber 31-ével lejárt volna, egy évvel meghosszabbítja. A meghosszabbítás 1933. január 1-ig feltétlenül történik, ez időponton túl csak az esetben, ha az adós a rendeleti kedvezmények előfeltételeinek eleget tesz. Ez utóbbinak elmulasztása esetén a bíróság határoz a tekintetben, vajjon a feljegyzés törlendő-e vagy sem.

A 37. §. szerint a záloglevél vagy kötvénykibocsátás alapjául szolgáló kölcsönkövetelések egy éven belül esedékes annuitásaira az adósnak egyelőre csupán évi 5%-ot kell fizetnie. A rendelet hangsúlyozza, hogy ez a kedvezmény a követelés mennyiségét nem érinti. Az a kérdés, hogy ez az átmeneti könnyebbséget adni kívánó rendelkezés milyen formában fog végleges elintéztést nyerni, elsősorban a magyar záloglevelekben érdekelt külföldi hitelezőcsoportokkal lefolytatandó tárgyalás eredménye szerint fog eldőlni.

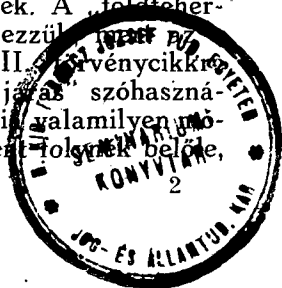
Mezőgazdasági adósvédelem.

Irta: Dr. Kohner Arthur.

A 3800., majd a 6300/1932. M. E. sz. rendeletek a gazdartozásokra moratoriális jellegű intézkedéseket tartalmaznak. Tapasztalati tény, hogy az ilyen intézkedések megtételénél sokkal nehezebb azok leépítése és a normális jogszabályok uralmának visszaállítása, amit a háborús moratórium rendelkezések, valamint a múlt évi július hó 14-én elrendelt 3 napon bankszünet következményei eléggé igazolnak.

Bár a gazdamoratóriummal kapcsolatos rendelkezések megszüntetésének legbiztosabb alapja a gazdasági helyzet javulása lehet csupán, mindazonáltal indokolt már most azal a kérdéssel foglalkozni, mily módon történhetik meg az átmenetinek szánt intézkedések leépítése és végleges megszüntetése, mint oly intézkedéseké, amelyek — bár a salus reipublicae jegyében tétettek — kétségtelenül privilégium jellegűek és melyek a jogegyenlőségen alapuló modern magánjogi elveket számos lényeges ponton sértik.

Véleményünk szerint a leépítés és a normális helyzet helyreállítása gyakorlatilag a külön mezőgazdasági kényszeregyezés megvalósításával történhetnék. A „földterherrendezés” kifejezést nemcsak azért ellenezzük, mert a gyakorlatilag be nem vált 1931. évi VIII. törvényekről szóló utal, hanem mert a „kényszeregyezési eljárás” szóhasználatából önként adódik a hitelezői autonómia valamilyen módon való megkonstruálása, azonfelül önként

hogy azt az adós felelőtlenül igénybe nem vehetné, miként ez a földteherrendezési eljárásnál történt.

Az a szerv, amelynek hatáskörébe a mezőgazdasági kényszeregyezés tartoznék, csakis a hitelezői autonómia alapján, vagy legalább is a hitelezők többségével lenne megszervezhető. A döntés egy bizottság hatáskörébe tartoznék, amelyben a hitelezői érdekképviseltek megfelelően képviseltetnék magukat. Az eljárásba vonás felett mindenesetre és pedig az ingatlan kiterjedésére való tekintet nélkül, egy központi szerv döntene. Ha azonban az ingatlan bizonyos mértéket (pl. 50, vagy 100 holdat) meghalad, a további lebonyolítást körzetenként alakítandó helyi szerv végezné, amely ugyancsak a hitelezői autonómia figyelembevételével alakíthatná.

A kényszeregyezési kérvény benyújtásának és az eljárás megindításának olyan joghatályt kellene tulajdonítani, mint amilyen a kényszeregyezési rendelet III. fejezetében foglaltatik, esetleg azzal az eltéréssel, hogy vagyonsfelügyelő helyett a kijelölendő egyik hitelező járna el, aki költséget vagy egyáltalán nem számíthatna működéséért, vagy csak egészen minimális költségek illelnék meg őt.

Az eljárás megindításának nem lenne akadályja az, hogy az adós nem szanálható. Az eljárás megindításánál a központi szerv döntene afelett, hogy az adós az a., vagy b. kategóriába tartozik-e. Az a. kategória lenne a nem szanálható mezőgazda adósok kategóriája, a b. kategória pedig a szanálhatóké.

Ebből a szempontból lehetőleg pontos státus állapítandó meg, minden bürokratizmus mellőzésével. Az adósnak csak a telekkönyv hitelesített másolatait, valamint hitelezőinek és ingóságainak jegyzékét kellene bemutatnia. A központi bizottság gondoskodnék arról, hogy az a., vagy b. kategóriába való beosztás szempontjából a becslés meg-ejtessék. Ha a hitelezők érdekképviseltek a központi szervben megfelelően helyet találnának, úgy a becslést a hitelezők turnusonként állítandó szakértői eszközölhetnék minimális költséggel.

A kérvény benyújtásától számított igen rövid záros határidőn belül kellene a központi szervnek döntenie afelett, vajjon az adóst az a., vagy b. kategóriába sorozza-e. Zsinormértékül szolgálhatna, hogy az aktívák becsértékét bizonyos százalékkal meghaladó passzívák esetén az adós az a. kategóriába sorozandó. A százalékos mértékének megállapítása gazdasági megfontolásoktól függ, amelyekre ehelyütt ki nem térünk.

Ha az adós a központi bizottság megállapítása szerint nem szanálható, a bizottságnak jogában állana a további el-

járás egyszerűen megszüntetni, amely esetben a hitelezők az adósvédelmi intézkedések figyelembevételével nélkül járhatnak. Ha pedig a hitelezőknek bizonyos megállapítandó többsége kívánja, szabad kézből és árverési eladás joghatályával értékesíthetik a hitelezők az ingatlant és felszerelését. Etekintetben a 6300/1932. M. E. sz. rendelet 16. és következő szakaszaiban szabályozott, de lényegesen egyszerűsített és gyorsított eljárás lenne alkalmazandó. Az ilyen értékesítés illetékmentes lenne. Ha az értékesítés részletekben történnék, az 1920. évi XXXVI. törvénycikknek az ingatlaneldarabolásra vonatkozó korlátozásai (6. fejezet) nem nyernének alkalmazást. A szabad kézből való értékesítés ily esetben hatósági jóváhagyásra nem szorulna és az állami elővételi jog azzal szemben nem lenne gyakorolható.

A befolyó vételárból, úgyszintén az ingatlan időközi hasznaiból rendelkezésre álló összegek a telekkönyvi hatóságnak a sorrend megállapítása céljából, kamatozó bankbetét alakjában lennének rendelkezésére bocsájtandók. A felosztásnál esetleg bizonyos redukciók nyerhetnének alkalmazást a hátrább álló hitelezők érdekében. Indokolt lenne mindenekelőtt az előnyös tételek bizonyos redukálása. Alkalmazhatók lennének továbbá azon kamat- és költség-redukciók, amelyeket a 6300/1932. M. E. sz. rendelettel kapcsolatban a pénzügyminiszter, a m. kir. pénzügyminiszter úrral történt megállapodás értelmében kötelezőknek elismertek. E redukciók nemcsak pénzügyminiszteri, hanem minden hitelezőnél egyaránt alkalmaztatnának.

Ha a központi bizottság megállapítja, hogy az adós szanálható, úgy igen rövid záros határidőn belül döntenie kellene a javaslatba hozott szanálási módról, amely az eset körülményei szerint, esetleg egymással kombinálva, különböző lenne. Nevezetesen:

- a) kamatredukció,
- b) kamatfizetés mellett halasztás,
- c) bizonyos ingatlanrészek, vagy felszerelési tárgyak eladása útján való szanálás,
- d) a követelések bizonyos részének kvótális kielégítése.

A kamatredukció külön megtérítés nélkül csak az előbbieken megjelölt mértékig lenne eszközölhető. Ezenfelül csak akkor, ha megfelelő alapból a kamatdifferencia pótolható lenne.

A halasztás időtartama az eset körülményei szerint rövidebb, vagy hosszabb lehetne, egy bizonyos maximum (2—3 év) alkalmazásával. A halasztás időtartamán belül fizetendő kamatok mértéke és fedezése ehelyütt nem tárgyalta gazdasági megfontolásoktól függ. A halasztás időtar-

tamán belül váltótartozásoknál az adós kötelezettsége halasztási váltók adására fennállana. Gondoskodni kellene természetesen arról, hogy a kamatelévülésre vonatkozó törvényes szabályok megfelelően meghosszabbítottassanak a hátralékos kamatokra vonatkozó követelési jog fentartása érdekében.

Ha a szanálás bizonyos ingatlanrészecskék, vagy felszerelési tárgyak eladása útján történék, úgy a kényszeregyezséget lebonyolító szervnek a tehermentesítési kulcsot meg kell állapítania. Az értékesítés birtokpolitikai korlátozásoktól és illetéktől mentesen, vagy lényeges illetékmérsékléssel történék.

A kvótális kielégítés csak a jelzálogilag nem biztosított, vagy a becsértéket meghaladóan biztosított tételeknél nyerhetne alkalmazást.

Ha a lebonyolítás folyamán kitűnnék, hogy annak a tervbevett módon való befejezése nem sikerülhet, avagy az adós mulasztása, vagy ténykedése folytán akad meg a lebonyolítás, a bizottság utólag is kimondhatná, hogy az adós nem szanálható és utólag is alkalmazhatná azokat az eljárási szabályokat, amelyek a nem szanálható adósokra irányadók.

Miután kényszeregyezségi jogunk lényeges rendelkezése, hogy a külön biztosítékkal bíró hitelezőt a biztosíték erejéig a szavazati jog nem illeti meg, amely rendelkezés a mezőgazdasági kényszeregyezségnél, ahol a jelzálogilag biztosított hitelezők vannak túlsúlyban, a dolog természete szerint alkalmazást nem nyerhet; — miután továbbá a jól biztosított és kevésbé biztosított hitelezők szavazatainak miként való számbavétele el nem oszlatható nehézségekkel járna, kimondandó lenne, hogy a hitelezői autonómián felépült bizottság döntése kötelező az összes hitelezőkre, tekintet nélkül azok biztosításának mértékére, valamint kötelező az adósra is. Hatálytalan lenne azonban a hitelezői szervnek minden olyan döntése, amely a telekkönyvi sorrendet sértene, avagy a telekkönyvileg biztosított jogokat a mezőgazdasági kényszeregyezségi eljárásban megengedett mértéket meghaladó módon csorbítaná.

Más lapra tartozik és gazdasági szempontokból elbírálandó kérdés, hogy mily módon kellene biztosítani az ingatlanok és felszerelésük sikeres értékesítését. Amiként a mezőgazda adós eladósodásának az esetek igen nagy részében oka a túlzott, hitelre történt földvétele volt, ugyanúgy a szanálás számos esetében a kivezető út az ingatlanok egy részének értékesítése lesz, amely — ha a jelenleg fennálló korlátozások nélkül, sőt bizonyos kedvezmények biztosításával, a szabad birtokforgalom jegyében — megvalósítható.

lenne, előreláthatóan az ingatlanárak általános emelkedését idézné elő. Ez pedig már egymagában is oly tényező lenne, amely az eljárások eredményességét nagy mértékben biztosítaná.

A mezőgazdasági földbirtokvagyon adósságainak rendezése.

Irta: *Dr. Vályi Lajos.*

A magyar mezőgazdaság sorsának a nemzet boldogulásában kifejezésre jutó életbevágó jelentősége az állandó érdeklődés középpontjában tartja a mezőgazdasági adóvédelem problémáját, amelynek megoldását elsősorban az ország gazdaközönsége, de általános és jogászközvéleménye is elkerülhetetlen, fontos és sürgős feladatnak tekinti.

Ha a baj mélységét: a mezőgazdasági földbirtokvagyon eladósodottságának mértékét illetőleg bizonyos fokig eltérő is a hitelezők és az adósok megítélése, annyi bizonyos, hogy sokkal nagyobb azoknak a mezőgazdasági adósoknak a száma, akik vagyoni elesettségükből önerejükkel talpraállni nem tudnak s rendkívüli védelemre, segítségre szorulnak — minthogy elpusztulásukat akár a mezőgazdasághoz, akár a hitel életképességéhez fűződő közérdek helyrehozhatatlan sérelme nélkül megengedni lehetne.

Ez pedig azt jelenti, hogy bizonyos feltételek mellett és módzatok között lehetőséget kell adni az adósnak, hogy a maga érvényes kötelezettségeit ne úgy, ne akkor, vagy esetleg ne annyiban teljesítse, mint eredetileg vállalta, ami viszont azt is jelenti, hogy a hitelező a maga követelését nem úgy, nem akkor, vagy esetleg nem annyiban kapja meg, mint ahhoz joga volna.

Az a védelem, amely az érvényesen vállalt kötelezettségének teljesítésére képtelen adóst a kötelezettség nemteljesítésének vagy nem megfelelő teljesítésének jogi következményeitől, hacsak részben is mentesíti, új sebet vágó operáció, magánjogi jogrendszerünk testén, amelynek fogantatba vételét és terjedelmét a közérdek szigorúan megvont korlátai között is csak az elkerülhetetlen szükség indokolhatja. Elkerülhetetlen szükség a nemzeti gazdasági életérdek és végszükség az önhibáján kívül adós szempontjából. Az adósi kötelezettségek pontos teljesítésének az adóson kívül álló okokból bekövetkezett lehetetlenülése. A szorongatott adós életbevágó érdekeinek méltánylása mellett a hitelező jogainak és életbevágó érdekeinek méltánylása és védelme. A mezőgazdaság közérdekű megsegítése mellett a hitel életerejéhez a magyar jogrendszer és jogintézményei